

Salih Urhan'ın Hayatı ve TRT'ye Kazandırdığı Eserler

The Life Of Salih Urhan And Works Were Gained To TRT

Ramazan Kamiloğlu – Arif Karakaya

Dr. Öğretim üyesi, İnönü Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı,
ramazan.kamiloglu@inonu.edu.tr. Orcid: 0000-0003-4855-1840.

Öğretmen, Kahramanmaraş Milli Eğitim Müdürlüğü, arifkarakayam@gmail.com,
Orcid:0000-0002-4539-3325

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi – Date Received	13 Ağustos / August 2020
Kabul Tarihi – Date Accepted	25 Eylül / September 2020
Yayın Tarihi – Date Published	30 Eylül / September 2020
Yayın Sezonu	Temmuz – Ağustos – Eylül
Pub Date Season	July – August – September

Atıf / Cite as: Kamiloğlu, Ramazan-Karakaya, Arif, Salih Urhan'ın Hayatı ve TRT'ye Kazandırdığı Eserler/The Life Of Salih Urhan And Works Were Gained To TRT. tarr: Turkish Academic Research Review, 5 (3), 387-398. doi: tarr.780203

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr>

Copyright © Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Turkey. All rights reserved.

Salih Urhan'ın Hayatı ve TRT'ye Kazandırdığı Eserler

Ramazan Kamiloğlu – Arif Karakaya

Özet

Bu çalışmada Salih Urhan'ın yaşamı, sanatı, kişiliği ve Türk Halk Müziği'ne katkıları incelenmiştir. Sanatçı yıllarca TRT kurumunda görev yapmış ve özellikle Teke Yöresi'ne ait Türkü, Uzun Hava ve Oyun Havaları'nın tanınip sevilmesine katkı sağlamıştır. Ayrıca TRT radyolarında Kabak Kemane sazının yer bulmasını sağlamıştır.

TRT'ye Kabak Kemane sanatçısı olarak alınan ilk kişidir. TRT'deki görevinden ayrıldıktan sonra Ege Üniversitesi Devlet Türk Müsiki Konservatuvarı'nda hocalık yapmış ve ilk Kabak Kemane metodunu yazmıştır. Yapılan incelemeler neticesinde Salih Urhan'ın TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'na kazandırdığı 55 adet eser tespit edilmiştir. Kırık hava formundaki eserlerde 6'sında kaynak kişi, 17'sinde derlemeci; Oyun Havası biçimindeki eserlerde 2'sinde kaynak kişi, 8'inde derlemeci; Uzun Hava formundaki eserlerde 1'inde kaynak kişi, 6'sında derlemeci olduğu görülmektedir. Kırık hava formundaki 10 eseri; Oyun Havası biçimindeki 5 eseri de notaya aldığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Salih Urhan, Türk Halk Müziği, Teke Yöresi, Kabak Kemane.

The Life Of Salih Urhan And Works Were Gained To TRT

Abstract

In this study, Salih Urhan's life, art, personality and his contributions to Turkish Folk Music were examined. The artist has worked in TRT for many years and especially the song belonging to Teke region has contributed to the recognition of the weather and game weather. In addition, TRT radios have provided the place of the Pumpkin Violin.

Pumpkin is the first person to be a Pumpkin Violin artist. After leaving his job at TRT, he taught at the State Turkish Music Conservatory of Ege University and wrote the first Kabak Kemane method. As a result of the examinations, 55 artifacts of Salih Urhan's TRT Turkish Folk Music Repertoire have been identified. These works consist of 6 pieces of welding personality and 17 pieces of broken air, 2 pieces of welding personality and 8 pieces of compilation of the game air, 1 source of personality and 6 pieces of compiled long air, 10 pieces of broken air and 5 notes taken by the game air.

Keywords: Salih Urhan, Turkish Folk Music, Teke Region, Pumpkin Violin

Giriş

İnsanlığın müziği keşfetmesinden günümüz toplumlarına değin geçen süre içerisinde pek çok ağ, medeniyet ve cemiyet doğmuştur. Müzik, geçmişteki toplulukların kültürlerini yoğurup aktarma özelliği ile zamanın her döneminde insanlığın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Müzikle uğraşan toplumlar, kendi gelenek-görenek, toplumsal olaylar, doğal olaylar, acı, nefret, keder, mutluluk, düğün, göç vb. olguları müzikle harmanlayarak hem özgün sayılabilecek hem de farklı kültürlerle etkileşerek ortak bir kültür ürünü olarak düşünölebilecek müzik ürünlerini ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde hem kendine özgü hem de 600 yılı geçkin bir süreç içerisinde üç kıtaya hükmetmesinin etkisiyle Osmanlı İmparatorluğu da oldukça eklektik bir müzik kültürüne sahip olmuştur. Uzun geçmişin, geniş mekânın ve İmparatorluk himayesindeki toplumların çeşitliliği özellikle günümüzde Türk Sanat Müziği olarak adlandırılan ve 19. Yüzyıla kadar büyük ölçüde Osmanlı saraylarında icra edilen müzik türlerinde hissedilebilmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine denk gelen Batılılaşma hareketleri müzikte de oldukça ses getirmiş, saraydaki müzik türleri zaman içerisinde batı formlarına benzemeye başlamış, sonraki süreçlerde geleneksel müzik üzerinde çalışmaya devam eden müzisyenlerin saraylardan uzaklaştırılmasına kadar ileri gitmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılması ve hemen akabinde Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla, “Türk Müzik” kültürü içerisinde Osmanlı'dan miras kalan (günümüzdeki ismi ile) -Geleneksel Türk Sanat Müziği- yer bulamamış ve hatta bir dönem devlet kurumlarında icrası yasaklanmıştır. Bu yasaklanma sonucunda Geleneksel Türk Sanat Müziği ve Geleneksel Türk Halk Müziği arasında ayırımın sınırları belirgin hale gelmiştir. Öyle ki, Kurt Reinhard Türk Sanat Müziği'nin İran, Bizans ve Arap Müziği etkisinde kalarak geliştiğini belirtmiştir. Ancak kanaatimize göre değişik kültürlerle etkileşimi olsa da temelini Türkler'in oluşturduğu bir müziktir ve bu temel Asya'ya dayanmaktadır. Türk Halk Müziği, Anadolu'lu farklı medeniyet ve toplumlardan etkilenmiş olmasına rağmen Asyalı köklerinden kopmamıştır (Reinhard, 2007: 14).

Türk Halk Müziği kendi içerisinde pek çok türe ayrılır, oluştuğu bölgedeki halkın yaşam biçimi, tarihi, bölgenin coğrafi özellikleri ve dil özellikleri gibi unsurlar bu türlerin oluşumunda etkili olmuştur. Öyle ki Türk Halk Müziği'nde türleri incelediğimizde “yöre” kavramı karşımıza çıkmaktadır. Yöre; bir bölgenin belirli bir yerine veya belirli yerlerle sınırlandırılan alanına verilen isimdir. Türk Halk Müziği yöreden yöreye farklılıklar göstermektedir. Bu yörelerden bazıları; Ege Yöresi, Trakya Yöresi, Erzurum Yöresi, Teke Yöresi, Karadeniz Yöresi vb. Bunların içindeki Teke Yöresi'ni incelediğimizde; kendine özgü halk oyunları ve müzik kültürünü iyi bir biçimde koruyarak günümüze kadar getirmiş olan bir yöre olduğunu görmekteyiz. Teke Yöresi'nin odağında Antalya, Burdur ve Isparta bölgeleri vardır. Burdur ili için “Teke Yöresi'nin Müzikal Başkenti” tanımları kullanılmaktadır (Erkan, 2014: 11). Teke Yöresi türküleri Gurbet Havaları, Teke Zortlatmaları, Teke Zeybekleri, Kaba Ardıç, Kırık Havalar, Dımıdan ve Boğaz Havaları gibi gruplara ayrılmaktadır. Gurbet Havaları'nın Burdur ve Teke Yöresi'nin müzik folklorunda karakteristik bir yeri vardır (Çine, 2003: 121).

Türk Halk Müziği'nde halk türkülerinin sözlü ve sözsüz örnekleri vardır. Sözsüz örnekler “Oyun Havaları” olarak adlandırılır. Sözlü örnekler ise “Kırık Hava” ve “Uzun Hava” olmak üzere iki gruba ayrılır. Kırık havalar ölçölüdüdür ve herhangi bir ritim saziyla eşlik edilebilir. Uzun Havalar ise ölçüsüzdür ve genellikle uzun solukludur, bazen tek bir kelimedede birçok nota kullanılabilir.

Teknolojinin gelişmediği dönemlerde Türk Halk Müziği türlerindeki halk türkülerinin günümüze kadar ulaşmasında derleme çalışmalarının çok büyük etkisi olmuştur. Derleme yapılamayan ve kayıt altına alınamayan pek çok halk türküsü ne yazık ki unutulmuştur. Derlemenin kelime anlamı; toparlama, bir araya getirmedir. Derleme o denli önemlidir ki bu kültürel mirası günümüze kadar taşımıştır.

Bu kültürü korumak ve unutulmasını engellemek için pek çok sanatçı ve derlemeci çalışmalar yapmıştır. Salih Urhan'da bu sanatçılardan biridir. 1926 yılı Burdur Yeşilova doğumlu olan Salih Urhan'ın 100 adet kadar derlediği türkü vardır (Yengin, 2015: 777). Bu türkülerin bir kısmını TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'na vermiştir. TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'nda 6'sında kaynak kişisi olduğu ve 17 adet derlediği kırık hava; 2'sinde kaynak kişisi olduğu ve 8 adet derlediği Oyun Havası; 1'inde kaynak kişisi olduğu ve 6 adet derlediği Uzun Hava; 10 adet notaya aldığı kırık hava ve 5 adet notaya aldığı Oyun Havası bulunmaktadır. TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'nda derlediği, kaynak kişisi olduğu ve notaya aldığı toplam 55 adet eser bulunmaktadır.

Salih Urhan Teke Yöresi müziğinin yaygınlaşmasında büyük katkılarda bulunmuştur. Derlediği eserlerin büyük çoğunluğu Teke Yöresi'ne aittir. Bu durum Burdur doğumlu olmasına bağlıdır. Burdur ili Teke Yöresi kültürünün en fazla görüldüğü ve yaşatıldığı yerdir. Bölge halkı, çeşitli kültür ve gelenekleri dışında müzik geleneklerini de yaşam biçimi haline getirmiştir (Gök, 2016: 40).

Teke Yöresi'nde pek çok çalgı kullanılmakta olup, yörede kullanılan yaylı çalgıların başında Kabak Kemane gelmektedir. Kabak Kemane'nin gövdesi su kabağından yapılmakta olup, su kabağının üzerine çeşitli hayvan derileri veya büyükbaş hayvanların yürek zarı gerilmektedir. Kabak Kemane 4 telli bir çalgıdır. Salih Urhan Kabak Kemane'nin gelişip yaygınlaşması için pek çok çalışma yapmıştır. Kabak Kemane çalgısı için yazmış olduğu metodu da bulunmakta olup, bu metot yazılmış ilk Kabak Kemane metodudur. Bunun dışında Salih Urhan Kabak Kemane tarihini üzerinde incelemeler yapmış ve Kabak Kemane'nin TRT'de yaygın hale getirilmesini sağlamıştır (Kayacan, 2012: 323).

Salih Urhan 1969 yılında Kabak Kemane'siyle TRT'de çalışmaya başlamış, 1965 ve 1994 yılları arasında TRT'de hocalık, şeflik ve denetçilik yapmış. Daha sonraki yaşantısında da Ege Üniversitesi Türk Müziği Korosu'nda görev yapmıştır. Ege Üniversitesi Konservatuvar'ndan eğitim verdiği 5 öğrencisi onun derslerini sürdürmektedir. (Kayacan, 2012: 381)

1. Salih Urhan'ın Hayatı

Salih Urhan 15 Ağustos 1926 tarihinde Burdur ilinin Yeşilova ilçesinde dünyaya gelmiştir. Babasının adı Ali Galip annesinin adı Hacer'dir. Babası Ali Galip çiftçilikle kıt kanaat geçimini sürdüren birisidir. Ali Galip, Salih Urhan dört yaşlarında iken Yeşilova'da açılan millet mekteplerine okuma ve yazmayı öğrenmesi için göndermiş, Salih Urhan altı yaşına geldiğinde okuma ve yazmayı öğrenmiştir. 1933 yılında ilkokula başlayan Salih Urhan okuma ve yazmayı bildiği için hiç zorluk çekmemiş ve o yıllarda sınıfının birincisi olmuştur. 1938 ve 1939 yılları arasında ilkokulu iyi bir derece ile bitirmiş ve mezun olmuştur (Urhan, 2014: 1-2).

Salih Urhan'ın çocukluk yıllarında yaşadığı bölgede en çok kaval ve bağlama çalınmıştır. Babası Ali Galip Urhan ve komşuları Kozağın Necip o yıllarda iyi bağlama çalabilen kişilerdir (Urhan, 2008: 77). Salih Urhan'ın müziğe olan ilgisi çocuk yaşta babasının sazlarıyla oynamasıyla başlamıştır (Çelik, 2018: 202). En

büyük tutkusu çalıp söylemek olan Salih Urhan beş, altı yaşlarında iken babasının iki sazından birini alarak çalmaya çalışıp, kendisine saz vermediklerinde herhangi bir sopayı alıp saz gibi tutup, ağzıyla saz sesi çıkartmış (Urhan, 2014: 2). Batur (2016) “Bir Kültür Elçisi Salih Urhan” belgeseline verdiği röportajda Salih Urhan, Kabak Kemane çalgısıyla ilk tanışma anını şu şekilde anlatmıştır; 8-9 yaşlarında değirmene gitmişim, değirmende değirmenci Hüseyin diye bir delikanlı var o gıy gıy gıy bir şey çalıyordu, hoşuma gitti meraklıyım, Hüseyin’i dinlemeye gidiyordum kapıdan onu dinliyordum. Bir kaç sefer sonra çaldığının kabaktan kemane olduğunu öğrendim. Sık sık onu dinlemeye gidiyordum”.

Babası Ali Urhan onun Kabak Kemane’ye olan ilgisini görmüş ve ona su kabağından bir saz yapıp çalması için vermiş. Bağlama ve Kabak Kemane çalgılarının karışımı olan bu saz onun kendisine ait ilk sazı olmuştur. Salih Urhan içindeki çalıp söyleme aşkını bastıramamış, sürekli çalıp söylediği için arkadaşları ve komşuları onun bu durumundan rahatsız olmuştur ancak o bu duruma aldırış etmeden çalıp söylemeye devam etmiştir (Urhan, 2014: 2).

Salih Urhan 1938 ve 1939 yılları arasında Gönen Köy Enstitüsü’nün öğrenci almak için açmış olduğu sınava katılmış ve kazanmıştır. Ancak babası Ali Urhan onun sesinin güzel olmasından dolayı Antalya İmam Hatip Okuluna göndermek istemiş, Gönen Köy Enstitüsü’ne gitmesine müsaade etmemiştir. Salih Urhan 1938 ve 1939 yıllarını hayvan otlatmak ve çiftçilik işleriyle geçirmiştir (Urhan, 2014: 2).

Batur (2016) “Bir Kültür Elçisi Salih Urhan”, 1938-1939 yılları arasında Gönen Köy Enstitüsü’ne gidemeyen Salih Urhan, bu hayelinden vazgeçmeyerek 1939 yılında Gönen Köy Enstitüsü’nün açtığı sınava tekrar girerek kazanır ve böylece Gönen Köy Enstitüsü’ndeki eğitimine başlamıştır. Salih Urhan Köy Enstitüsü’nün müzik derslerinde Klasik Batı Müziği ve Türk Halk Müziği eğitimleri aldı, ayrıca okulda mandolin, keman, akordeon ve diğer çeşitli müzik aletlerini çalmayı öğrendi. Müziğe olan ilgi ve hevesinden ötürü sınıfının müzik kolu başkanlığı Salih Urhan’a verildi. Gönen Köy Enstitüsü’nde her cumartesi günleri eğlence düzenlenirdi. Salih Urhan’ın iyi türkü söylediğini duyan arkadaşları ve öğretmenleri bir cumartesi günü onu sahneye çıkarmışlardır, ilk defa sahneye ve topluluk karşısına çıkan Urhan, sahneye çıkmaya utanmış ve sandalyeden başını aşağıya eğmiş. Utana sıkıla “Gurbet Ele Geri Gelinmez” diye bir Gurbet Havası okumuştur. Gurbet Havası bittikten sonra alkış üstüne alkış alan Urhan çok beğenilmiş ve o günden sonra cumartesi eğlencelerinin vazgeçilmez bir parçası olmuştur.

Gönen Köy Enstitüsü’nde yetişen öğretmenlere köylünün gerektiğinde ihtiyaç duyabileceği meslek dalları da öğretilmekteydi. Bir öğretmen aynı zamanda marangoz, demirci, tarım dallarını iyi bilen bir ziraatçı, yapı ustası ve folklorun her alanında başarılı bir eğitimci olarak yetiştirilmekteydi. Okula kaydedilen çocuklar farklı sanat dallarında 16’ya ayrılmaktadır. Salih Urhan bu sanat dalları arasından demirciliği seçmiştir. Okulda demirciliğin yanı sıra ziraat, inşaat ve folklor dallarında da yoğun eğitim almıştır (Urhan, 2014: 4). Batur (2016) “Bir Kültür Elçisi Salih Urhan”, Cumhuriyet’in ilk yıllarında kurulan köy enstitüleri, idealist öğretmenler yetiştirerek ülkedeki eğitim açlığını ve cehaleti yok etmeyi amaçlamıştır. Salih Urhan Köy Enstitüleri’nin yetiştirdiği eğitim neferlerinin son temsilcilerindendir. 1945 yılında Gönen Köy Enstitüsü’nden mezun olan Salih Urhan, Yeşilova’nın Navlu köyüne başöğretmen olarak atanmıştır. Atandığı okulda kullanılabilir masa ve sandalye dahi yoktur. İlk işi çocuklara ve ailelerine eğitimin önemi anlatmak olmuştur. Halkın yardımıyla kahvelerden kırık sandalye ve masaları toplayarak, bu kırık sandalye ve masaları onarıp sınıflara kullanılabilir masa ve masalar yapmışlardır.

1946 yılının Mayıs ayında Navlu bölgesi gezici başöğretmenliğine tayin edilen Salih Urhan o yıllarda Burdur'un tüm köylerini gezmiş ve merakı olduğu için bu köylerde çalan, söyleyen kişileri tanımış ve bu kişilerle beraber kendisi de çalıp söylemiştir. Çalıp söylediği kişilerden duyduğu eserleri o yıllarda teknoloji pek ilerlemediğinden ve imkânlar kısıtlı olduğundan ses kaydını ve notasını alamamış ancak yıllar sonra aklında kalan eserleri bir kitapta toplayabilmiştir (Urhan, 2014: 8).

1949 yılında gezici başöğretmenliği sona eren Salih Urhan Çeltik köyüne tayin edilmiştir. Bu köyde beş yıl öğretmenlik yapmış ve 1954 yılının Mayıs ayında askerlik görevi için Ankara'ya Yedek Subay Okulu'na gönderilmiştir. Bu okuldan mezun olduktan sonra Yedek Asteğmen olarak Erzurum'a gönderilmiştir. Erzurum folklor derneğinde bazı çalışmalara katılmış ve burada bağlama çalmıştır. Askerlik görevi biten Urhan Yeşilova'nın Onacak ve Karatlı köylerinde öğretmenlik yapmış ve Yeşilova'da bulunan çocuk kütüphanesine idareci olarak görevlendirilmiştir. Göreve başladığında kütüphanede kitap sayısı çok az ve doğru dürüst masa ve sandalye bulunmamaktaymış. Burada 10 yıl görev yapan Urhan, çalışmaları sayesinde pek çok sıra, masa ve dolap ile birlikte üç binin üzerinde kitap temin ederek kütüphaneye kazandırmıştır. (Urhan, 2014: 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15)

“Bir Kültür Elçisi Salih Urhan”, 1968 yılında İzmir Yeşiltepe İlköğretim Okulu'na atanması Salih Urhan'ın profesyonel müzik yaşamına girişinin ilk adımları olmuştur. İzmir Türk Ocağı korosunda rebap çalmaya başlamış ve TRT İzmir radyosuyla olan ilişkileri artmıştır. Bir gün Mustafa Hoşsu'nun odasında otururken duvarda asılı duran Kabak Kemane'yi fark eder ve çalmak için ister. Bir kaç hafta çalışır ve Kabak Kemane'yi radyoya geri getirdiğinde çalmasını isterler. Urhan Kabak Kemane'yi çalar ve çok beğenilir. Bunun üzerine on beş dakikalık bir bant kaydı yapılır ve sınav açılır. Urhan 1970 yılında sözleşmeli olarak TRT İzmir radyosunda böylelikle Kabak Kemane sanatçısı olarak çalışmaya başlar. TRT radyosunda daha önce hiç yer verilmemiş olan Gurbet Havaları çalar ve söyler (Batur 2016).

1981 yılında öğretmenlikten emekli olan Salih Urhan, TRT'den ayrılmak zorunda kalır. Yerine görev yapacak Kabak Kemane sanatçısı olmadığından 1982 yılında tekrar TRT'de göreve başlar. 1984 yılında açılan şeflik sınavına girer ve kazanır. Kadınlar topluluğu ve ardından Türküler daha sonra da Oyun Havaları programlarını yönetir. Bu yıllarda Denetleme ve Repertuvar Kurulları'nda görev almıştır. 25 yıl kadar TRT'de görev yapmış ve 1994 yılında sözleşmesinin iptal edilmesiyle TRT'de olan görevi sona ermiştir. Aynı yıl Ege Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı'nda hoca olarak göreve başlamıştır. O yıllarda verdiği Kabak Kemane dersleri için yazılmış bir metot veya eser olmamasından dolayı bir Kabak Kemane metodu yazması gerekmiş ve 2000 yılında Kabak Kemane için yazılan ilk metodu bitirmiştir (Urhan, 2014: 21,22). Ege Üniversitesi'nde 2009 yılına kadar çalışmıştır. Salih Urhan'ın oğlu Ali Rıza Urhan ile yaptığımız görüşmede şu ifadeleri dile getirmiştir “ Babam Ege Üniversitesi'nden ayrıldıktan sonra her gün günde 1-2 saat Kabak Kemane çalardı. Balçova'da Türk Halk Müziği Korosu'nu yönetti. Zaman zaman oturduğumuz semtte yer alan öğretmenler lokalinde arkadaşlarıyla zaman geçirirdi. Türk Halk Müziği konserleri olurdu, bunların bazılarını onur konuğu olarak çağırıldı. Hepsine elinden geldiğince gitmeye çalışırdı” (Urhan, Kişisel Görüşme). Ömrünü bu şekilde dolu dolu geçiren Salih Urhan 200 kadar şiir yazmış, 100 kadar derleme yapmış, 20 kadar Türk Sanat Müziği bestesi yapmıştır (Urhan, 2014: 22). 2017 yılının haziran ayında İzmir'de hayatını kaybetmiştir.

2. Salih Urhan ve Kabak Kemane

Salih Urhan Kabak Kemane sazının gelişip yaygınlaşmasında çok önemli adımlar atmıştır. Kabak Kemane'nin sesi TRT radyolarında ilk defa Emin Aldemir tarafından duyurulmuş, o zamanlarda TRT sazları içinde pek yer bulamayan Kabak Kemane, Salih Urhan'ın Kabak Kemane sanatçısı sınavını kazanmasıyla bu kurumun kadrosuna girmiştir. Urhan Kabak Kemane sanatçısı olarak TRT kurumuna atandıktan sonra Kabak Kemane yapımcısı Mehmet oşkun ile çalışmalar yaparak çalgının bugünkü formuna kavuşmasını ve o zamanlar  telli olan alđya bir tel daha ekleyerek bugünkü dört telli kemaneyi meydana getirmişlerdir (Urhan, 2014b: 2, 3). “Bir Kültür Elçisi Salih Urhan”, Sadece Türkiye’de değil birçok ülkede katıldığı yarışmalarda dereceler almıştır. BBC radyo ve televizyonunda Kabak Kemane ile ilgili program yaparak tüm dünyaya bu halk müziği sazını tanıtmıştır. Ege Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı’nda verdiği eğitimlerle virtüöz derecesinde Kabak Kemane çalan öğrenciler yetiştirmiştir. Ayrıca 2000 yılında yazmış olduğu Kabak Kemane metodu, Kabak Kemane ile ilgili yazılan ilk metottur. (Batur, 2016)

3. Salih Urhan ve Gurbet Havaları

TRT radyolarında Gurbet Havaları ilk defa Ali Can tarafından seslendirilmiştir. Ali Can 1950’li yıllarda Salih Urhan'ın Köy Enstitüleri’nden okul arkadaşı olan Ahmet Yamacı’dan öğrendiği bir Gurbet Havası’nı seslendirmiş t ki 1969 yılında Salih Urhan TRT kurumunda çalışmaya başlayıncaya kadar radyolarda hiç Gurbet Havası okunmamıştır. Salih Urhan'ın Kabak Kemane ile çaldığı Gurbet Havaları çok beğenilmiş ve dokuz Gurbet Havası’nı çalıp söylediği bant kaydı yapılmıştır. Türk Halk Müziği Ses Sanatçısı Hale Gr, bu Gurbet Havaları’nı çok beğenmiş ve yedi, sekiz aylık bir çalışma sonrasında Ali Bey Gurbet Havası’nı televizyon programında okumuştur (Urhan, 2004: 3). Böylece Gurbet Havaları sevilip yaygınlaşmaya başlamıştır. Ayrıca derlediği beş adet Gurbet Havası’nı TRT Repertuvarı’na kazandırmıştır. Bunlarla da yetinmeyip çocukluk yıllarından öğretmenlik yaptığı yıllara kadar, özellikle gezici başöğretmenlik yıllarında yörede çalıp söyleyen kişilerden dinlediği Gurbet Havaları’nı bir kitapta toplamıştır.

4. Salih Urhan'ın Kitapları

Salih Urhan'ın yayımlanmış dört adet kitabı bulunmaktadır. Bu kitapları “Kabak Kemane Metodu”, “ykleri ve Notalarıyla Gurbet Havaları”, “Burası Satırlar Nahiyesi”, “Salih Urhan Hayatı, Eserleri, Derlemeleri, Gurbet Havaları, Köy Enstitüleri”dir. Ali Rıza Urhan ile yaptığımız görüşmede “Babamın yayımlanmış kitapları dışında bitirmek üzere olduğu Şiir kitabı ve yeni yazmaya başladığı Köy Enstitüleri ile ilgili kitapları vardı, ne yazık ki bu kitapları bitiremeden hayatını kaybetmiştir. Yaşamı boyunca topladığı bütün kitapları Mehmet Akif Ersoy niversitesi’ne bağışlamıştır.” (Urhan, Kişisel Görüşme). Salih Urhan'ın yayımlanmış kitaplarının içeriği kısaca şu şekildedir;

4.1 Kabak Kemane Metodu: Salih Urhan 2000 yılında Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nda hocalık yaptığı yıllarda bu metodu yazmıştır. Metodun ilk sayfalarında Kabak Kemane ile ilgili kısa bilgiler, devamında ise alımlı ile ilgili aşamalı bir şekilde etüt ve eserlere yer verilmiştir.

4.2 Öyküleri ve Notalarıyla Gurbet Havaları: Salih Urhan hayatı boyunca dinleyip öğrendiği Gurbet Havaları’na bu kitapta yer vermiştir. Gurbet Havaları’nın özelliklerini, ritmik yapılarını, dizi ve ezgi yapılarını açıklamıştır.

Kitapta Gurbet Havaları'nın hikâyeleri ve notaları yer almaktadır. Ayrıca kitabın son bölümünde Türkiye'deki başlıca Uzun Hava türlerine de yer vermiştir.

4.3 Burası Satırlar Nahiyesi: Salih Urhan bu kitabında eski adı "Satırlar" olan yeni adıyla doğup büyüdüğü Yeşilova'nın tarihi özelliklerini, coğrafi özelliklerini, düğünlerini, yemeklerini, müziklerini, örf ve adetlerini ve daha birçok özelliğini detaylıca anlatmıştır.

4.4 Salih Urhan Hayatı, Eserleri, Derlemeleri, Gurbet Havaları, Köy Enstitüleri: Salih Urhan bu kitabında hayatıyla ilgili şaibelere yer vermemek için kendi hayatını detaylıca anlatmıştır. Ayrıca kitapta, yapmış olduğu derlemelere, Gurbet Havalara, Köy Enstitülerine, yazmış olduğu bazı şiirlere detaylıca yer vermiştir.

5. Salih Urhan'ın TRT'ye Kazandırdığı Eserler

Salih Urhan'ın TRT'ye kazandırdığı toplamda 55 adet eser tespit edilmiştir. Bu eserlerin bazılarının kaynak kişisi olarak, bazılarını derleyerek, bazılarını da notaya alarak TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'nda yer almasını sağlamıştır.

Salih Urhan'ın TRT Repertuarında Derlediği Türküler

S.N.	ESER ADI	YÖRESİ	REP. NO.
1	Alt'ay Oldu Ben Şu Dağları Aşalı	İzmi/Bayındır	3892
2	Aşağı Yoldan Çıktı Aldıramadım	Burdur/Dirmil	3398
3	Ayağında Pijama	Bursa/Keles	3674
4	Ben Bir Köroğlu'yum Dağda Gezerim	Yeşilova	2435
5	Bezirgan Basmasına	Yeşilova	3296
6	Deniz İçi Balıklı	Dirmil	3297
7	Devesi Gater Gater	Dirmil	2434
8	Endim Haymana Ovasına	Yeşilova	2436
9	Goyu M'olur Gabardıcın Gölgesi	Yeşilova	3442
10	Güle Düştüm Gülmedim	Isparta/iğdecik	2437
11	Meşesi Meşesi Yayla Meşesi	Teke	2423
12	Penceresi Dilmeden (Kezban Yenge)	Denizli	3884
13	Suya Gider Al Yazmalı Bir Gelin	Yeşilova	3441
14	Şu Dere Aka Aka	Adana	3874
15	Tahtalıkta Galbır Var	Yeşilova	3298
16	Tarlaların Söğüdü	Bursa/Keles	3765
17	Yaylaların Ayrıanı	Muğla/Ula	3440

Salih Urhan'ın TRT Repertuarında Kaynak Kişilik Yaptığı Türküler

S.N.	ESER ADI	YÖRESİ	REP. NO.
1	Aşağı Yoldan Çıktı Bayrağın Ucu	Yeşilova	908
2	Bir Taş Attım Çaya Düştü	Yeşilova	151
3	Kuyu Dibi Derinden	Balıkesir	1524
4	Sabah Olur Çocuk Gider Oyuna	Yeşilova	1490
5	Sarı Zeybek Şu Dağlara Yaslanır	Yeşilova	183
6	Yaylada Gördüm Seni	Rumeli	2356

Salih Urhan'ın TRT Repertuarında Derlediği Oyun Havaları

S.N.	ESER ADI	YÖRESİ	REP. NO.
1	Ağır Tavas Zeybeği	Denizli/Acıpayam	365
2	Bucak Serenleri	Isparta/Bucak	375
3	Dirmil Efe Oyunu	Yeşilova	173
4	Erik Dalları	Burdur/Dirmil	469
5	Fethiye Oyun Havası	Muğla/Fethiye	453
6	Gelin Ağlatma Ve Götürme Havası	Yeşilova	175
7	Gülistan Oyun Havası	Ağrı	377
8	Sürmelim	Muğla/Milas	376

Salih Urhan'ın TRT Repertuarında Kaynak Kişilik Yaptığı Oyun Havaları

S.N.	ESER ADI	YÖRESİ	REP. NO.
1	Dodurgalı Pehlivan Havası	Yeşilova	87
2	Köroğlu Pehlivan Havası	Yeşilova	81

Salih Urhan'ın TRT Repertuarında Derlediği Uzun Havaları

S.N.	ESER ADI	YÖRESİ	REP. NO.
1	Ali Beyim Daş Başında Oturur	Yeşilova	27
2	Çingir Çingir Öter Yaylanın Daşı	Yeşilova	133
3	Eylen Durnam Eylen Haber Sorayım	Teke Yöresi	175
4	Sabah Nazamazında da Kavuştum Ben Bir	Yeşilova	329
5	Geldilerde İç Avluya Doldular	İzmir/Ödemiş	191
6	Yüce Dağların Başında Bir Ulu Kartal	İzmir/Ödemiş	407

Salih Urhan'ın TRT Repertuarında Notaya Aldığı Türküler

S.N.	ESER ADI	YÖRESİ	REP. NO.
1	Alçak Yüksek Şu Tire'nin Damları	İzmir/Tire	3734
2	Belin Başı Tozlu Mozlu	Acıpayam	3439
3	Bir Esmerin Sevdası Var Serimde	Samsun/Ladik	2796
4	Çatal Çama Gurşun Attım Geçmedi	Samsun/Ladik	3767
5	Dere Boyu Tekneli	Çanakkale	3865
6	Dut Yedim Duttu Beni	Tekirdağ/Malkara	3903
7	Emine'min Karda Buldum İzini	Rumeli	3768
8	Garşıda Gördüm Seni	Samsun/Ladik	2807
9	Niçin Güzel Beni Zar İncidirsin	Samsun/Ladik	2822
10	Oğlan Gider Oduna	Samsun/Ladik	2823

Salih Urhan'ın TRT Repertuarında Kaynak Kişilik Yaptığı Uzun Havaları

S.N.	ESER ADI	YÖRESİ	REP. NO.
1	Ali Beyim Daş Başında Oturur	Yeşilova	27

Salih Urhan'ın TRT Repertuarında Notaya Aldığı Oyun Havaları

S.N.	ESER ADI	YÖRESİ	REP. NO.
1	Antalya Zeybeği	Antalya	378
2	Hasan Pehlivan Gezin Havası	Denizli/Acıpayam	174
3	Koyundere Zeybeği	İzmir/Koyundere	379
4	Seymen Zeybeği	Manisa/Demirci	181
5	Teke Zeybeği	Burdur/Kozağaç	366

SONUÇ VE ÖNERİLER

Salih Urhan'ın profesyonel müzik hayatı 1968 yılında İzmir Yeşil tepe İlköğretim Okulu'na atanması ile başlamıştır. 1970 yılında sözleşmeli olarak TRT İzmir radyosunda Kabak Kemane sanatçısı olarak çalışmaya başlamıştır. Kabak Kemane sazının gelişip yaygınlaşması için pek çok çalışma yapmıştır. TRT radyolarında Gurbet Havaları'nı duyurarak sevilip yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur. Urhan, 1984 yılında TRT'de açılan şeflik sınavına girip kazanmıştır. Kadınlar topluluğu ve ardından Türküler ve Oyun Havaları programlarını yönetmiştir. Bu yıllarda Denetleme ve Repertuar Kurulları'nda görev alan Urhan, 25 yıl kadar TRT'de görev yaptıktan sonra 1994 yılında Ege Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı'nda Kabak Kemane eğitimleri vermeye başlamıştır. Bu yıllarda virtüöz derecesinde Kabak Kemane çalan öğrenciler yetiştirmiştir. 2000 yılında ilk Kabak Kemane metodunu yazmıştır. 2009 yılında Ege Üniversitesi'ndeki görevinden ayrılmıştır. Sanatçı ve Eğitimci kişiliğiyle Türk Halk Müziği'ne pek çok katkıları bulunan Urhan, 2017 yılınının Haziran ayında İzmir'de hayatını kaybetmiştir.

Salih Urhan'ın TRT'ye kazandırdığı 54 eseri makam yönünden incelediğimizde, Hüseyini makamı dizisine uyan 24, Uşşak makamı dizisine uyan 18, Hicaz makamı dizisine uyan 4, Karcığar makamı dizisine uyan 3, Segâh makamı dizisine uyan 3, Rast makamı dizisine uyan 1 ve Hicazkâr makamı dizisine uyan 1 adet eser tespit edilmiştir.

Bir iletişim aracı olarak Türk Halk Müziği büyük bir kültür mirasını günümüze kadar getirmiştir. Bu kültüre hizmet eden ve bu mirasın taşınmasını sağlayan sanatçılar unutulmamalı, örnek olarak gelecek nesillere taşınmalı ve bu sanatçıların kimler olduğu yaygınlaştırılmalıdır. Bu sebeple yapılan bu araştırma Türk Halk Müziği'ne hizmet etmiş ve katkı sağlamış diğer sanatçılar içinde yapılmalıdır. TRT Repertuarı'ndaki bazı eserlerin notalarında eksiklik veya yanlışlıklar tespit edilmiştir. Örneğin Salih Urhan'ın derlediği “İndim Haymana Ovasına” isimli eserin donanımında “Si bemol 2” ses değiştirici işareti konulmamıştır. Ancak eserin icrası incelendiğinde “Si bemol 2” perdesiyle icra edildiği görülmüştür. Bu tarz hataların düzeltilmesi için TRT Repertuarı'ndaki notalar yeniden denetlenmelidir. Ulusal müziğimiz olan Türk Halk Müziği'nin yeni kuşaklara sevdirmesi ve yaygınlaştırılması için özel ve resmi kamu kuruluşları tarafından projeler yapılmalı veya bu alanda yapılacak olan projeler desteklenmelidir.

Kaynakça

- Batur, Mustafa (2016), “Bir Kültür Elçisi Salih Urhan”, (Belgesel).
- Büyükyıldız, H. Zeki, “Türk Halk Müziği Ulusal Türk Müziği”, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2015.
- Çelik, Özgür, “Kabak Kemane Metodu -1”, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 2019.
- Çine, Hamit, “Burdur’dan Damlalar”, Burdur Valiliği, Burdur 2003.
- Erkan, Yusuf, “Cumhuriyet Dönemi Teke Yöresi Burdur Halk Sanatçıları”, Narçiçeği Yayıncılık, İstanbul 2014
- Gazimihal, Mahmut Ragıp, “Asya ve Anadolu Kaynaklarında İklığ”, Ses ve Tel Birliği Yayınları, Ankara 1958.
- Gök, Sevilay, “Burdur Yöresi Türk Halk Müziği ve Özellikleri”, (Doktora tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enst. Güzel Sanatlar Eğitimi Abd. Müzik Eğitimi Bilim Dalı Konya 2016.
- Kayacan, İsa, “Burdur’un Saz ve Söz Ustaları 2”, Payda Yayıncılık, Ankara 2012.
- Kaygısız, Mehmet, “Türklerde Müzik”, Kategori Yayıncılık, İstanbul 2018.
- Reinhard, Ursula ve Kurt, “Türkiyenin Müziği” (Cilt 2 Halk Müziği), çev. Sinemis Sun, Sun Yayınevi, Ankara 2007.
- Urhan, Salih, “Burası Satırlar Nahiyesi”, Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri, İzmir 2008.
- Urhan, Salih, “Kabak Kemane Metodu”, Tezer Matbaası, İzmir 2014.
- Urhan, Salih, “Salih Urhan Hayatı, Eserleri, Derlemeleri, Gurbet Havaları, Köy Enstitüleri”, Tezer Matbaası, İzmir 2014.